

Програм стручног усавршавања и почетне обуке Центра за едукацију судија и јавних тужилаца у Републици Српској за 2023. годину

- Припремио: Томислав Чавић, Центар за едукацију судија и јавних тужилаца у Републици Српској

Програм стручног усавршавања и почетне обуке Центра за едукацију судија и јавних тужилаца у Републици Српској (ЦЕСТРС) за 2023. годину је прилагођен потребама за обуком судија и јавних тужилаца у Републици Српској, која их припрема и оспособљава за ефикасно обављање правосудних функција на које су изабрани и која доприноси правној сигурности и јачању повјерења грађана у правосудни систем Републике Српске и Босне и Херцеговине. Одабиром тема Програм стручног усавршавања и почетне обуке ЦЕСТ-а РС доприноси побољшању стандарда и методологије у њеном извођењу са циљем да се задовољи потреба носилаца правосудних функција за систематским и континуираним спровођењем специјалистичке обуке.

Путем дијела Програма који се односи на почетну обуку за 2023. годину организоваће

се и спроводити обука за новоименоване судије и јавне тужиоце, као и за друга лица која намјеравају да обављају функцију судије и јавног тужиоца, а то су стручни сарадници и судијски приправници који су запослени у судовима и јавним тужилаштвима. ВСТСБиХ има надлежност да одређује оквир ове обуке и листу тема према којој се спроводи обука новоименованих судија и јавних тужилаца у ЦЕСТ-у РС, као и да надзире спровођење и остваривање те обуке путем што веће заступљености радионица, вјежби и изналажења практичних рјешења у едукацији, који доприносе развијању и усавршавању судијских и тужилачких вјештина новоименованих носилаца правосудних функција, неопходних за ефективно и ефикасно вршење судијске, односно тужилачке дужности. Циљ свега наведеног јесте да независност правосуђа у јавности буде презентована на

најбољи начин, како би се у очима јавности поправила перцепција о стручном, независном и непристрасном правосуђу.

Почетној обуци новоименованих судија и јавних тужилаца, као посебном виду иницијалне обуке коју организује ЦЕСТРС, посвећује се посебна пажња путем увођења система менторства у судове и јавна тужилаштва у Републици Српској. Наиме, судије и јавни тужиоци са доказаним искуством и знањем као ментори помажу и усмјеравају новоименоване судије и јавне тужиоце путем савладавања и стицања практичних вјештина у раду, те примјене појединих процесних одредби кроз актуелну судску праксу.

ВСТСБиХ је својом одлуком о одобравању Програма стручног усавршавања и почетне обуке судија и јавних тужилаца у Босни и Херцеговини у 2023. години, коју је донио на сједници одржаној 17. и 18. јануара 2023. године, дефинисао општа и посебна правила о обавезној обуци која ће се примјењивати у 2023. години и која су инкорпорисана у програме рада оба ЦЕСТ-а, како би се са овим правилима упознали сви носиоци правосудних функција у Босни и Херцеговини, а нарочито руководиоци правосудних институција за које су дефинисана посебна правила о обавезној обуци у овој одлуци.

У оквиру општих правила о обавезној обуци, а према Одлуци ВСТСБиХ о минималном обиму стручног усавршавања и почетне обуке судија и јавних тужилаца у Босни и Херцеговини од 24. октобра 2018. године, судије и јавни тужиоци који су први пут именовани на ове функције обавезни су да похађају цјелокупан Програм почетне обуке намијењен новоименованим носиоцима правосудне функције, који се спроводи у организацији ЦЕСТ-а РС, најкасније у првих шест б мјесеци након преузимања дужности судије, односно јавног тужиоца. Руководиоци правосудних институција дужни су да омогуће да ова категорија полазника похађа наведене обуке.

Остале судије и јавни тужиоци, према истој одлуци, дужни су да похађају стручно усавршавање о темама у вези са рефератом на којем раде минимално три 3 дана, а максимално десет 10 дана у току године. Такође, уколико руководиоца правосудне институције планира да распореди носиоца правосудне функције на други реферат, дужан је да му омогући да похађа обуке у вези са новим рефератом ако процијени да је то оправдано.

Судије и јавни тужиоци који су у току године дуже одсутни због боловања, породилског и/или другог оправданог одсуства учествују у едукацији пропорционално присуству на послу.

У 2022. години ВСТСБиХ је усвојио сет препорука за унапређење обука које су посебно интересантне за правосуђе у Босни и Херцеговини и припремио разраду тих обука према темама и методологији, посвећујући посебну пажњу заступљености едукације о темама из домена етике и интегритета носилаца правосудних функција у програмима. Њихов циљ је да се приближе носиоцима правосудних функција, путем програма едукације у 2023. години, етика и интегритет из што више различитих угла. Поред тога, посебно мјесто заузима обука планирана за руководиоце правосудних институција у Босни и Херцеговини.

С тим у вези, у оквиру обуке о теми етике и интегритета, у својој одлуци ВСТСБиХ је дефинисао посебно правило о обавезности ове обуке према којем се носиоци правосудних функција који нису стекли сертификат о похађању *Online* модула о етици и интегритету и спречавању сукоба интереса за носиоце правосудне функције у 2022. години обавезују да тај модул похађају и да га заврше у 2023. години.

Након завршетка обуке и стицања сертификата о томе обука ће се признати као један дан обавезне обуке.

За руководиоце у правосудним институцијама Одлуком ВСТСБиХ дефинисана су посебна правила о обавезности обуке према којима су сви руководиоци правосудних институција који нису похађали обуку о теми Улога председника судова и главних тужилаца у очувању интегритета правосудних институција током 2022. године дужни да то учинеу току 2023. године.

Осим тога, сви нови руководиоци правосудних институција који то нису учинили у току 2022. године обавезују се и да похађају обуку у 2023. години о темама:

- а) Изградња лидерских и управљачких капацитета у правосудним институцијама,
- б) Проактивна улога председника судова,
- ц) Електронски алати за менаџере,
- д) Савремено комуницирање с јавношћу.

За нове председнике судских одјељења који то нису учинили у току 2022. године том одлуком је дефинисано посебно правило којим се обавезују да похађају обуку у 2023. години о теми Проактивна улога шефова одјељења у руковођењу одјељењем.

Сви именовани руководиоци наведене обуке ће похађати по преузимању дужности и према пропорционалној заступљености обука у програму. Исто тако, том одлуком је дефинисано да на обуке које се организују из области руковођења и руководних вјештина могу да се пријаве и лица која намјеравају да се кандидују на руководне функције.

У погледу правила о обавезним специјалистичким обукама, том одлуком ВСТСБиХ је дефинисано да су носиоци правосудних функција, да би испунили услове за стицање сертификата у складу са одредбама Закона о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку, дужни да похађају све тематске цјелине из одговарајућег специјалистичког програма обуке која се односи на малољетничко правосуђе.

У дио Програма стручног оспособљавања и почетне обуке за 2023. годину који се односи на кривичноправну област, на приједлог правосудне заједнице, односно судија и јавних тужилаца, уврштене су предложене актуелне теме које се односе на Стицај кривичних дјела, Споразум о признању кривице, Улога оштећеног у кривичном поступку, Поступање судије за претходно саслушање, Претходне истражне радње и извјештај овлашћених службених лица о почињеном кривичном дјелу из области привредног криминала и корупције, Алтернативне мјере у кривичном законодавству РС са фокусом на – рад у јавном интересу, Притвор и претресна рочишта у пракси Основног суда Брчко дистрикта БиХ, те Пракса Републичког јавног тужилаштва у примјени нових одредаба ЗКПРС у поступку рјешавања притужби и приговора, као и округли столови на којима ће се анализирати теме: Актуелна питања из праксе окружних судова у РС и Актуелна питања из праксе Врховног суда РС.

У сарадњи са ВСТСБиХ, за судије и јавне тужиоце је планиран семинар о теми Припадници рањивих група као свједоци у поступку, а у оквиру пројекта “Јачање тужилачких капацитета у систему кривичног правосуђа”, планиран је семинар о теми Проактивне истраге у предметима корупције.

ВСТСБиХ је донио одлуку да се у 2023. години настави спровођење вишедневне обуке путем припремљених модула треће године специјалистичке обуке за руководиоце у тужилаштвима, тужиоце и стручне сараднике у тужилаштвима у оквиру вишегодишњег програма индивидуализоване обуке за тужиоце за рад на предметима високог нивоа корупције и организованог криминала и најсложенијих облика привредног криминала. Такође, одлучено је да се настави специјалистичка обука за судије и стручне сараднике у судовима која је о тој теми развијена у 2021. години у сарадњи са пројектом USAID-а “Правосуђе против корупције у Босни и Херцеговини” према

дефинисаном календару обука који је утврђен у овом програму.

У оквиру пројекта Владе САД – Канцеларије за развој, помоћ и едукацију у прекоморским земљама (OPDAT), наставља се континуирана сарадња којом је планирано да се организује заједнички семинар са ЦЕСТ-ом ФБиХ о темама процесуирања коруптивних кривичних дјела и одмјеравања и изрицања казни у кривичном поступку, те неколико семинара са Фондацијом “Удружене жене” Бањалука о теми насиља у породици и заштити жртава насиља.

Са организацијом “Атлантска иницијатива” планирано је одржавање семинара о темама које се односе на сексуално узнемиравање и силовање, а у сарадњи са Gender центром Владе РС организовање семинара о темама дискриминације у правосудној пракси и кривичним дјелима против полног интегритета.

У сарадњи са Савјетом Европе и ЦЕСТ-ом ФБиХ биће организовани семинари о темама из области високотехнолошког криминала и права на образложење кривичне пресуде, као и трговине људима и заштите жртава трговине људима. Са Мисијом ОСЦЕ-а биће организовани семинари о примјени Закона о забрани дискриминације у БиХ, процесуирању сложених предмета организованог криминала и корупције и смјерницама за израду оптужница у тим предметима, као и о приступу правди у питањима заштите животне средине. Са представницима пројекта UNODC биће организован семинар о теми неовлашћеног промета оружјем и војном опремом, производима двојне намјене, те о прикупљању електронских доказа на ком ће бити представљен Приручник за прекогранично прибављање електронских доказа.

У сарадњи са пројектом UNICEF-а “Правда за свако дијете”, планирано је да се одржи специјалистичка обука која би се састојала

од три семинара, која је обавезна за судије и јавне тужиоце који поступају у кривичним предметима са малољетним извршиоцима кривичних дјела. Такође, планирана је и напредна обука за малољетничко правосуђе која се састоји од два семинара и три специјалистичке радионице о теми „Специфичности кривичног поступка према дјечи и малољетницима у пракси и сексуално искоришћавање и злостављање дјече у дигиталном окружењу“.

Осим тога, Програмом је планирано одржавање и вишедневне едукације едукатора ЦЕСТ-а РС намијењена учесницима који су прошли специјалистичку едукацију из области корупције, затим, из области привредног и организованог криминала и из области високотехнолошког/кибернетичког криминала.

У оквиру пројекта развоја система менторства у судовима и тужилаштвима, и у 2023. години је планирано да се одржи Конференција консултативних тужилаца, чији је циљ да се размијене искуства у раду консултативних тужилаца са новоименованим тужиоцима, те да се идентификује добра и лоша пракса и начин на који може да се унаприједи овај процес. Такође, планирано је да се одрже радионице за судије менторе са три припремљена модула, чији је циљ да обуче новоименоване судије менторе да правилно спроводе програм менторства у судовима.

Из грађанскоправне области у 2023. години су планиране едукативне активности којим би се обрадиле теме које се односе на актуелна питања у примјени Закона о стварним правима Републике Српске, Закона о премјеру и катастру Републике Српске, новине инкорпорисане у нови Породични закон Републике Српске, примјену прописа из области радних односа у Републици Српској, актуелна питања из Закона о облигационим односима Републике Српске, осврт на уговор о продаји будуће ствари – непокретности у изградњи, те на расправу

пред другог степеним судом у парничном поступку, образложење парничне пресуде, право на суђење у разумном року и на обуку о једнакости и недискриминацији.

Из ванпарничне области планирано је да се одрже семинари о темама „Судска пракса из ванпарничних поступака“ и „Насљеђивање по закону, насљеђивање по тестаменту и расправљање заоставштине“, а из извршног поступка планирано је да се одрже семинари чије се теме односе на актуелна питања извршног поступка у судовима Републике Српске и примјену Закона о извршном поступку Републике Српске, чији је циљ да се усагласи судска пракса у извршном поступку.

На приједлог ВСТСБиХ планирано је да се одрже семинари о теми примјене Закона о заштити тајних података, примјене Закона о извршном поступку Републике Српске, те семинар о темама „Процес оцјене доказа и трошкови парничног поступка“, „Оставински поступак пред нотаром“, као и „Одузимање и враћање пословне способности с освртом на задржавање лица у здравственој установи“. У сарадњи са пројектом JUFREX Савјета Европе требало би да буду одржани семинари о теми клевете и говора мржње, те образложења пресуде у парничном поступку, као и округли сто о теми право на суђење у разумном року.

Из области привредног права у 2023. години планиране су обуке о теми „Уговарање услова FIDIC у грађевинарству“, као и обука која се односи на актуелне проблеме у примјени Закона о регистрацији пословних субјеката у Републици Српској, те на актуелна питања из праксе привредних судова у Републици Српској. У сарадњи са пројектом који се спроводи уз подршку Међународне финансијске корпорације (IFC), групације Свјетске банке и Амбасаде Швајцарске у БиХ у 2023. години биће организовани семинари о теми поступка ликвидације правних субјеката по службеној дужности и скраћени добровољни ликвидациони поступак, а уз подршку пројекта CLDP (Програм

развоја привредног права Министарства трговине САД) оба ЦЕСТ-а ће заједнички промовисати Приручник о интелектуалној својини за судије.

На приједлог ВСТСБиХ, у оквиру пројекта „Изградња ефикасног правосуђа у служби грађана“, организоваће се семинари о темама „Економски аспекти стечајног поступка“ и „Арбитража“.

У оквиру посебних тема, на приједлог ВСТСБиХ, планирано је да се одрже *online* обуке из области етике и интегритета носилаца правосудних функција, дисциплинских поступака и праксе, те округли столови о теми стандарда професионалне етике за судије и тужиоце у Босни и Херцеговини и више радионица о темама: савремено комуницирање са јавношћу, вјештине комуницирања и тимски рад.

Уз подршку AIRE Центра из Лондона, у складу са потписаним Споразумом о сарадњи у спровођењу обуке носилаца правосудних функција, у 2023. години је планирано да се реализује неколико активности међу којима је на првом мјесту Форум о националној интерпретацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, који ће бити организован за судије највиших судова у Босни и Херцеговини. Затим, планирано је да се одрже семинар о теми „Фемцид“ и *online* обука: „Основна обука о родној равноправности“ путем трију модула постављених на платформи за учење на даљину (Е-учење).

У Програму обуке ЦЕСТ-а РС за 2023. годину као и до сада посебна пажња ће се посветити обуци носилаца правосудних функција путем организовања округлих столова на којима ће се расправљати о актуелним питањима из праксе Врховног суда Републике Српске из кривичноправне, прекршајноправне, грађанскоправне, привредноправне и управноправне области. Такође, биће организована и обука у виду

округлих столова на којим ће се расправљати о актуелној судској пракси окружних судова у Републици Српској а за које су носиоци правосудних функција веома заинтересовани.

Управни одбор ЦЕСТ-а РС на сједници одржаној 16. фебруара 2023. године усвојио је Листу едукатора ЦЕСТ-а РС који су изабрани по основу спроведеног јавног конкурса и Јединствену листу едукатора ЦЕСТ-а РС којом је обједињена важећа ревидирана Листа едукатора ЦЕСТ-а РС од 15. октобра

2021. године са Листом едукатора ЦЕСТ-а РС изабраних по основу јавног конкурса. Јединствену листу чини укупно 86 едукатора ЦЕСТ-а РС, који су разврстани према правним областима за које су показали интересовање, и то: кривичноправна, грађанскоправна, управноправна, прекршајноправна, радно и породично право, привредно и финансијско право, европско право и право Европске уније, област комуникација, психологије и етике и остале области и вјештине.